ՕՐԱԳԻՐ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՓԵՒՏՐԱԿԱՆ

Օրագիրը կը հրատարակուի ամէն օր բացի՝ ի կիւրակէ և տօն օրերէ։

Տարեկան գինն է Պոլսոյ համար կանխիկ 250 ղուրուշ, իսկ գաւառաց համար կանխիկ 21/2 Օսմ. ոսկի, զոր բաժանորդագրիլ ուզողներ կը պարտաւորուին կամ իրենք ուղղակի մեզ ղրկել և կամ յիշեալ գումարը վճարելու համար Պոլիս մէկը ձգ տալ։

Օրագրոյն հատը 1 ղուրուշ կը ծախուի։

Ծանուցման սորդ առաջին անգամի համար 3 ղրշ, երկրորդին 2 ղրշ. և ապագի անգամներու համար ուրիշ սակարկութիւն կըլլայ։

Նամակք և ուրիշ գրութիւնք պէտք է ղրկել Ֆինճանճըար եօզուչու կուսուփեան յան 4 թիւ սենեակը, Օգսէն Խոճասարեանի անուան։

ԴՇՈՒՊՕԼԻՍ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՐՕՊԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴՈՑ ՄՏՈՒՄՆԵՐՔ

Ի՞նչ է այս պահուս Եւրոպական ժողովրդոց տիրող հակումը։

Ի՞նչ է Ա. Հ. դիտաւորութիւնը։

Ի՞նչ է Ա.սարօ–Հունգարական կայսրութեան ժողովրդոց պաշտօնը։ Ի՞նչ է Իտալական վիճակը, Գանիոյ բաղձանքը և նոյն իսկ Գերմանիոյ տենչը։

Այս ժողովուրդները, իրենց ներկայ, տեղական և դաշնական գաղափարութիւններէ առնուած բաժին մը կը պահանջեն, իրենց քաղաքները իր պիտոյից՝ ըստ օրինաց, և առանձնական հանգամանաց համեմատ, ինքնավար ազատութեան՝ դաշնաւորութեան և կամ առաւել կամ նուազ ընդարձակ ապակեդրոնացման մը հետամուտ են։

Այս միութիւնները այն աստիճան ազատութեամբ ի հանդէս կուգան, որ Հասարակութեան յեղափոխականները գաղափար անհետանալ կերպով սաստարացնելով իրենց ընկերվարական և ընկերական կարդերը հարթ հաւասար ընելու դիտաւորութիւն ունեցող խօլական խորհրդոց խարխափն ըրած էին զանոնք, յուսալով որ այս միջոցաւ եւրոպոյ ժողովուրդները իրենց եռանգէն պիտի ձգեն։

Նէ արդարև, ըմբռնութեամբ գաղափարուած, պատշաճաբար ամրացուած և խոհեմութեամբ կարգադրուած ապակեդրոնացումը բարիքներու անապատ աղբիւր մ'է։ Նա ազատութեան օժանդակ կը լինի, բարի նախանձաւորութիւն կը դրգռէ, մեծ երկրի մը դէպ'ի կեդրոնը չափազանց կեանք կը բաշխէ, առ մարդն ինքնագործունէութիւն և արժանապատուութեան զգացում կատար զգա չափազանց կեդրոնացմամբ կը կորսուանի նա։

Եթէ ընդ վաղ ժամանակ խուժադուժն Գերմանիա որ բարբարոսութենէ եկնելէ վերջը աւատականութեան սիրտ խանձարուրին մէջ փաթաթուած մնայ, քաղաքակրթութեան և ըօրութեան յայն կէտն հասած է, ուր կը տեսնեմք զինքն այսօր, մանաւորացման պատահական է դայն։

Ապա ուրեմն, Պ. ոը Պիզմարքի քաղաքականութիւնը որ ուղղակի դէպ ի կեդրոնացում դէպի բռնաւորութիւն և դէպի կեսարութիւն կընթանայ, գերմանական ցեղի ճշմարիտ շահերուն և նորա հակումներուն հետ, և միանգամայն եւրոպական ժողովրդոց ընդհանուր շարժման հետ հակահատական է։ Գալիէլմոս արքայի հիմնած կայսրութիւնը ասոր պիտի կորնչէր, եթէ ուրիշ մահացու սերմեր չտնեներ իր մէջ։

Պահ մը յառաջ Իրլանտայի անունը տուինք, պէտք է վերստին խօսիմք. անոր վրայ ընդհարկար ժամանակ առնակող եղած, հարստահարուած և ձախճախուած սակայն այսօր աչխոյժ և կայտառ է։

Սա վերջին տարիներու մէջ, ինքնավար իշխանութեան տենչը Օ. Քոնէլի օրով յայտնած սաստկութեան հետևանօք սաստկութեամբ դրաւած է դինքը, և գեռ վերջերս Լիմերիքի մէջ կատարուած ընտրութիւնը ապացոյց է թէ, Իրլանտայիք ուղիղ ճանապարհաւ իրենց ակնկալութեանց իրագործութիւնը հասնիլ կուզեն, այն ակնկալութեանց օրոնք կարի չատ անգամ խաբուած են սակայն ո՛չ երբէք լիուլցած։

Ա.յս ընտրութեան որոյ մէջ անգլիացի կուսակցութիւնը ազդեցութիւն բանեցնելու բոլոր հնարաւոր միջոցներն ի գործ դրաւ, արդիւնքն եղաւ

Պ. Պիւթի յաղթանակը. Պ. Պիւթ՝ որ Իրլանտայի ընտրելի մ'ըլլալով, խիստ պատուաւոր, մեծագոյն վարձառու և կիրճ տագնապ տեր մարդ մ'էր։

Պ. Պիւթ ամենայն հաչտարար միջոց անհնար ընդ ֆէնիաններու և ազգակարար յեղափոխականաց հետ բնաւ յարաբերութիւն չունէր նա ալ օ'Քոնէլի նման, Իրլանտայի իրաւանց պարձը, քաղաքային ներքին օրէնք, ինքնավարութիւն, և Իրլանտայի խորհրդարանի վերահաստատութիւնը կ'ապէ, այսինքն ինքնաւոր իշխանութիւն երից թագաւորութեանց անքակտելի միութեան հիման վրայ, և վիճակուած է ըլլալու այն առանցքը որոյ չորջը պիտի գառնան այսուհետև Իրլանտայի բոլոր մտածումներն ու հաճոյն ձանքերը։

Անդրիոյ մէջ այս բանի քաջ լեալուտ եղան, և Պ. Պիւթի ընտրութիւնը մեծ և խորին տպաւորութիւն մ'ըրաւ ամենուն վրայ։

Ա.սարիոյ մէջ, ինքնաւոր իշխանութիւնը հարկաւորութիւնմ'եղած է, որոյ առջին նպատ ինքն կառավարութիւնը դլուխ ծռելու պարտաւոր եղաւ, միացական և կեդրոնացական սկզբունքը յամառ կատաղութեամբ, սակայն տպարդիւն և ցաւալի կերպով ընդ երկար փորձուելէ վերջը։

Սակայն առանձնաշնորհութեան նախանձ գլխաւորները որոնք պիտի կորուսանեն դայն։ Ա.ստրիացի–Գերմանացիները դրգռելով և ծածկապէս անոնց մէջ եկամուտ ընելու աշխատելով, այս Գերմանացիները կը յուզուին առանց դիրենք առաջնորդող ձեռքը ճանչելու։

Կերևի թէ վիէննայի մէջ օրինական յուզումէ մ'աւելի ծանր բանէ մ'իսկ վախնալ կ'սկսին։

Պոհէմիոյ Ա.ւագաժողովի Իւղերնի ծրագիրը ծայրայեղ գերմանական կառավարութեան չափը լըցուց։ Թակըս–Բրէս լրագիրն այդ Իւղերնի մէջ կը տեսնէ արքունի թագի դէմ նախապատրաստ մը։ Գերմանացիները կ'ուզեն որ Պոհէմիոյ Ա.ւագաժողովը ինքզինքը լուծէ, և ապագայ մը ղոր Ձեքերը ընտրակալ ցեղի քմէն բերնին իյնացնելին։ Յամենըլեան լրագիրն ալ միւս կողմէն ի–ը խոցագիրը կրակ յօդուածով մը, այս գայթակղութեանց վախճան մը տալու համար ի պէտ դիմելու հրաւէր կը կարդայ։

«Ա.յդ թագաւոր ձեռքը, այդ մատներն մէջ պահուըտած ձեռքը, որու վրայ պահ մը յառաջ կը խօսէինք, որ գերմանացիներն լեզուն խօսող Ա.ստրիոյ բնակիչները յուսի ճանապարհի մը մէջ նկելու կը ճգնի, երթէ Վիրիլիակութեանց հաւատ ընծայելու որ ըլլամք, նոյն այն ձեռքն է եղեր, որ գեռ քանի մ'օր յառաջ Իչլի և Սալցպուրկի մէջ Ֆրանչիսկոս Յովսէփի ձեռքը կը սեղմէր։

Անժխտելի է, կըսէ վիէննայէն դրուած նամակ մը, որ ա.ստրօ–բրուսիական լրագրաց միջնորդութեամբ յառաջ ելած և վառ պահուած յուզումը Ա.ստրիան ակամբանելով Բրուսիոյ դործերու յաջողութեանը խիստ նպաստաւոր է։

Բրակայի Բոլիթիք լրագիրը աւելի հեռուն կերթայ, ան իր վիէննացի թղթակցի խօսքի չափ՝ կը հաւատարմացնէ թէ, Ա.ստրիոյ մէջ, թէ՛ բանաւոր դասակարութիւնները և թէ գերմանական կուսակցութեան քաղաքական յուզումը պիսմարքի մէջ պատրաստուած է եղեր։

Ջէք լրագիրներն ալ ճիշդ գերմանական լրագրաց կը նմանին։ Երբեմն կերբը զանոնք խոհեմ բանակութեան մը սահմաններէն անդին կ'առնու կը տանի։

Ըստ յուէսթ իրրև ներկայ կացութեան ծանրակչռութեան նախադատ չակ նշան մը քան իրրև հաւատարմութեան արժանաւոր դէպք մը Բրակայի թերթի առարկութիւններն ի մէջ բերինք։

Օբինիօն–Նաբօնալ

ՊՕՆԱՒԱՐԹԵԱՆՔ Ի ԳԱՂԳԻԱ

Կայսերական վերահաստատութեան ինդրոյն վերստին եղեան գալը Գաղղիոյ մէջ անմիջական լուծման պէտքերն ղղացուած չատ մը խնդիրներէն իրրև մէկը այն առաջին նշանաւոր փաստ մ'է թէ հասարակականութեան մէջ ինչ որ կ'ակընկալուի բնաւ չպատահիլ։

Եթէ երկրորդ կայսրութիւնն իր թշնամեաց կազմակերպութեանն ու զօրութեամբը տապալեցաւ, իր պատճառներն այն Ոամկավարութեան յառաջ բերող յեղափոխութեան մէջ են որ նոյն ինքն կեսարականութեան ծնողն է։ Բարիզի Ոամկավարութիւնն խօսքով հասարակապետական իսկ գործքով կայսերական է։ Ոամկավարութիւնն տարի մը յառաջ ըրած ամէն սեռակ չահերէն զրկուած չի կրնար Հասարակապետութեան սաստիկ կանոնին դինքը վարժել, և որչհաստակ վատնելու եկող օտարականներն յինքն գրաւելու մտօրն ունի, դառն, անօգուտ և անխորհուրդ կընկատի։

Ոամկավարութիւնն ձանձրացած է այլ ևս Սպարթեական արգանակը խմելէ և կը փափաքի թէև և կարճ աչխատութեամբ դիւրին կերպով հայթայթելի չահերուն չորցած ակունքը վերստին բանալ և խաղաղ առանձնութիւն մը դիւղի տուն մը և իր ընտանիքը պարտցնելու համար հանդիստ կատ մ'ունենալ ի'երազէ։ Ա.յս է ահա բարիզի չաչոյժ ամբողջ քաղաքականութիւնը։

Միւս կողմանէ գործատերաց դասերն ալ բարձր ոճիկ, կիւրակէ, երկուչաբթի և տօն օրերն անգործութիւնի՝ ուզենք գործատերնիս պէս կարելի եղածին չափ քիչ աչխատել նոյնպէս ալ կարելի եղածին չափ չատ չահել կուզէ, և առանց բարկութեան դգացման մը չի խորհիր Սանթօրիի և Բոնթօնի վրայօք։

Գժուարին չի պիտի ըլլայ ատոնց մէ չատերն համոզել թէ Դայսրութեան ժամանակ աւելի երջանիկ էին իրենք։ Հասարակութիւն միջոցաւ դիրենք տէր չի կրնալով ընել Հասարակապետութեան կառավարութեան տակ գերի ըլլալու փափաք չունին։ Բաւական է որ ապաչխրա և աչքերնուս չը գոյնեք, ահա այն ատեն կը հասկընամք որ երբ երկիրն այսպիսի վիճակի մը մէջ կը դտնուի կայսերական վերահաստատութեան մը վրայ տարակուսիլն անկարելի է։ Գաղափարապահութիւն մը կը գործուի, բայց թոյլ մարդիկ և ժամանակը գործեն և ահա պիտի տեսնուի ինչ որ տեղնուեցաւ 1851ին, այսինքն հասարակութեան և մանաւորապէս Հասարակապետականաց ընկատմամբ կատարեալ դղուանք մը։ Գրագետք այս կէտը չեն խօստմանիր բայց իրօք կ'ղգան թէ երկիրն տէղի կուտայ իրենց ոտիցը տակ։

Գաւառաց մէջ ընդհանուր խորհրդոց համար պատրաստուող և յառաջացող յուզմունքը իրաց միևնոյն ընթացքը կը ներկայացնէ։ ամէն օր եուանդագին խաղաղութիւն կը բաշխայ, պատերազմէ աղաղակ ելլալու համար օրինաւորականութեան ցնծութեամբ պիտի ընդունուի։

Ցիշատակութիւնը վայրկեան մը խռովեալ էր, վերադարձաւ, «արդարպէտք է ըլլամք, բաւ լինի դիւզացի մը, կայսրը մեր ձեռքն չատ ատակ անցնել տուաւ,» Ա.հա ռամկավարութեան բոլոր քաղաքականութիւնը հոս կը կայանայ, հիմայ դիւզացւոյն ձեռքին առաջուընէ խիստ քիչ ատակ կանցնի, ուստի և «անցեալ ժամանակը» «ներկային» աւելի աղէկ էր։

Հասարակապետական լրագիրք վատահ են և կը ծաւչահարեն իրենց յաղթանակը։ Շատ դիւղերու և փոքրիկ քաղաքներու մէջ Հասարակապետական բառը մինչև անգամ առենախօսի մը բերնէ ելած ժամանակ աղէկ ընդունելութիւն չի պիտի դանէ, որ գիւղերնս կառավարել «նշանաւոր» քաղաքականութիւնն ի յոյշ պիտի ածէ։

ՎԱՃԱՌՔԻ ԿԱՐԻՔ

Ուզում եմ վաճառել իմ տունը՝ Ալավերդի, Ս. Նշան եկեղեցու մոտ, 3 հարկանի, 12 սենյակ, 2 խոհանոց, 2 նկուղ, 2 ջրհոր, 2 ջրմուղ, 2 հեռախոս, 2 ելք, 2 մուտք, 2 պատշգամբ, 2 ծառ, 2 ծաղկանոց, 2 ավտոտնակ, 2 հարսանիք, 2 թաղում, 2 մանկան օրոր, 2 ամուսնալուծություն, 2 ամուսնություն, 2 ամուսնալուծություն, 2 ամուսնություն, 2 ամուսնալուծություն, 2 ամուսնություն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱՁԱՅՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Ի ՔԱՂԱՔԻ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Թիւ 22 տարի 88

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՒԱՆԱՆՔԸ

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՒԱՆԱՆՔԸ

Ի ՔԱՂԱՔԻ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

ՏՊԱԳՐԵԱՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

1871

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՒԱՆԱՆՔԸ

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՒԱՆԱՆՔԸ

Ի ՔԱՂԱՔԻ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

ՏՊԱԳՐԵԱՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

1871

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ